

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ
Кафедра економіки підприємства

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Державна політика соціального захисту та соціального забезпечення»

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
спеціальність	232 Соціальне забезпечення
назва освітньої програми	Економіка та організація соціального забезпечення
статус	обов'язкова

Краматорськ
ДДМА
2020

Робоча програма навчальної дисципліни «Державна політика соціального захисту та соціального забезпечення» для підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, спеціальність 232 Соціальне забезпечення, освітня програма «Економіка та організація соціального забезпечення».

Розробник:

 О.О. Шевченко, д-р екон. наук, доцент

Гарант спеціальності 232 Соціальне забезпечення:

 І.І. Смирнова, канд. екон. наук, доцент

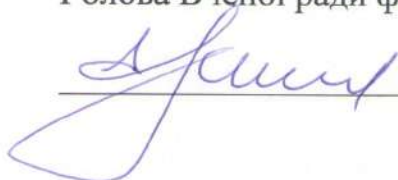
Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри економіки підприємства, протокол № 13 від 27.08.2020 р.

В.о. завідувача кафедри:

 Є.О. Підгора, канд. техн. наук, доцент

Розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради факультету економіки та менеджменту протокол № 10-08/20 від 31.08.2020 р.

Голова Вченої ради факультету:

 Є.В. Мироненко, д-р техн. наук, професор

І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Актуальність вивчення дисципліни у зв'язку із завданнями професійної діяльності та навчання.

Питання соціального забезпечення в економіці й управлінні дуже популярні, оскільки дають можливість науково обґрунтувати управлінські рішення в багатьох практичних випадках, наприклад, здатність вивчати економічні та соціальні явища, прогнозувати вплив структурних зрушень; здатність до управління інформацією та обґрунтування управлінських рішень; здатність визначати та обґрунтовувати перспективи соціально-економічного розвитку та діагностування окремих бізнес-процесів. Для аналізу й синтезу систем управління в економіці використовуються різноманітні методи та моделі. Важливими є умова та особливості їх застосування залежно від мети дослідження, прийнятої системи гіпотез тощо.

Дисципліна «Державна політика соціального захисту та соціального забезпечення» присвячена питанням визначення історичного розвитку теорії моделювання соціальних процесів, змісту, особливостей застосування регулятивних вимог в сфері економічної діяльності та взаємодії суб'єктів господарювання з державою.

1.2. Мета дисципліни – орієнтована на процес реалізації науково-дослідної, інноваційної, управлінської та прикладної діяльності, формування здатності розв'язувати складні завдання у сфері підготовки спеціалістів з економіки та організації соціального забезпечення, шляхом здобуття знань, умінь та розуміння явищ, які належать до області соціального забезпечення із застосуванням положень і методів гуманітарних та економічних наук, менеджменту, права, теорії та механізмів соціальної політики за умов невизначеності і необхідності врахування всього комплексу професійних та етичних вимог до фахівців відповідного рівня.

1.3. Завдання дисципліни:

- опанування термінологічного апарату регулювання економіко-соціальних процесів з позицій економічного змісту та нормативно-правового визначення;
- набуття навичок співвіднесення змісту теоретико-методологічних аспектів моделювання та прогнозування економічних процесів з регулятивними вимогами до розробки на цій основі плану і процедур господарської та адміністративної діяльності;
- формування навичок професійної комунікації й аргументованого дискутування з питань соціального захисту та соціального забезпечення національної економіки, пояснення змісту відповідної проблематики в колі фахівців та нефахівців;
- формування навичок самостійного аналізу фактологічного матеріалу, критичного осмислення точок зору на особливості застосування теоретичних моделей економічних та соціальних процесів;

- забезпечення вміння узагальнювати та деталізувати окремі факти, явища, механізми, тенденції у державному регулюванні економіки, та робити прогнози щодо їх розвитку.

1.4. Передумови для вивчення дисципліни: складання фахового вступного випробування або вивчення дисциплін «Основи економічної теорії», «Сучасні економічні теорії».

1.5. Мова викладання: українська

1.6. Обсяг навчальної дисципліни та його розподіл за видами навчальних занять:

- загальний обсяг становить 180 годин / 6,0 кредитів, в т.ч.:
- денна форма навчання: лекції – 30 годин, практичні (семінарські) – 30 годин, самостійна робота здобувачів – 120 годин;
- заочна форма навчання: лекції – 8 годин, практичні (семінарські) – 4 години, самостійна робота здобувачів – 168 годин.

II ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен продемонструвати достатній рівень сформованості наступних програмних результатів навчання:

використовувати сучасні теорії, методологію і методи соціальних та інших наук стосовно до завдань фундаментальних та прикладних досліджень у сфері соціального захисту (ПРН 1);

пояснювати та надавати обґрунтовані відповіді населенню щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування (ПРН 10);

аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах напряму діяльності (ПРН 13);

демонструвати здатність розуміння передумов, принципів та механізмів забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб (ВПО) в Україні (ПРН 19);

визначати проблеми, тенденції розвитку, сучасний стан системи заходів з соціального захисту та соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб, оцінку потреб громад у соціальних послугах на основі міжнародних та національних принципів і норм (ПРН 20);

демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей в системі заходів з соціального захисту та соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб (ПРН 21).

У результаті вивчення навчальної дисципліни з урахуванням змістової спрямованості здобувачі вищої освіти опановують систему знань і навичок, що дозволяють сформулювати такі спеціальні результати:

у когнітивній сфері:

здобувач вищої освіти здатний продемонструвати знання і розуміння

сутності, особливостей та завдань державної політики соціального захисту та соціального забезпечення;

здобувач вищої освіти здатний продемонструвати знання і розуміння змісту, класифікувати види та ідентифікувати особливості моделей соціального захисту в аналізі економіко-соціальних процесів, що відбуваються в господарських системах країн;

в афективній сфері:

здобувач вищої освіти здатний критично осмислювати лекційний та позалекційний навчальний матеріал; аргументувати на основі теоретичного матеріалу і нормативно-правових документів власну позицію щодо особливостей державної політики соціального захисту та соціального забезпечення; оцінювати особливості організації соціального забезпечення в цілях управління господарськими процесами і визначення економічних результатів;

здобувач вищої освіти здатний співпрацювати із іншими студентами та викладачем в процесі обговорення проблемних моментів на лекційних та практичних заняттях, при виконанні і захисті індивідуальних завдань; ініціювати і брати участь у дискусії з питань навчальної дисципліни, розділяти цінності колективної і наукової етики та академічної доброчесності;

у психомоторній сфері:

здобувач вищої освіти здатний самостійно аналізувати і оцінювати теоретичні підходи та нормативні вимоги щодо державного регулювання соціального забезпечення, відслідковувати та прогнозувати тенденції зміни у механізмах такого регулювання;

здобувач вищої освіти здатний слідувати методичним підходам до аналізу державної політики соціального захисту при здійсненні прогнозних розрахунків, а також планування господарської діяльності;

контролювати результати власних зусиль в навчальному процесі та коригувати (за допомогою викладача) ці зусилля для ліквідації пробілів у засвоєнні навчального матеріалу або формуванні навичок;

самостійно здійснювати пошук, систематизацію, викладення літературного матеріалу та нормативно-правових джерел, розробляти варіанти рішень щодо обґрунтування державної політики соціального захисту та соціального забезпечення з урахуванням регулятивних вимог та звітувати про виконання індивідуальних розрахункових завдань.

III ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державної політики соціального захисту та соціального забезпечення в сучасних умовах

Тема Т1. Соціальна політика як функція державного управління

Об'єкт, предмет, методи і завдання соціальної політики. Держава та її роль в реалізації соціальної політики. Соціальна політика і соціальна справедливість. Соціальне партнерство, його роль у вирішенні соціальних проблем.

Тема Т2. Моделі соціальної політики в різних економічних системах
Соціальна політика у ринковій системі. Характеристика моделей соціальної політики в державах з ринковою економікою. Досвід Японії, США, Швеції: формування соціального забезпечення. Проблема вибору моделі соціальної політики в Україні. Стратегії, цілі й пріоритети в соціальній політиці України в ринковій економіці.

Тема Т3. Нормативно-правове забезпечення соціальної політики в Україні

Соціальні нормативи як відправна точка соціальної політики. Державні соціальні стандарти — основа нормативно-правового забезпечення соціальної політики. Базовий державний мінімальний соціальний стандарт. Принципи, цілі й завдання соціальної стандартизації. Система державних соціальних стандартів і нормативів в Україні. Основні та додаткові види державних соціальних гарантій. Правове і нормативно-методичне забезпечення соціальної політики. Міністерство соціальної політики як суб'єкт реалізації соціально-політичних завдань країни.

Тема Т4. Планування фінансування розвитку соціальної сфери

Поняття соціальної сфери та її галузі. Рівні управління соціальною сферою. Джерела фінансування соціальної сфери. Напрямки покращення фінансування соціальної сфери в Україні.

Тема Т5. Система соціального захисту людини

Сутність категорій «соціальний захист», «соціальне забезпечення». Принципи побудови системи соціального захисту в умовах соціально орієнтованої ринкової економіки. Соціальний захист як система. Пріоритетні напрямки розвитку соціального захисту в Україні.

Змістовий модуль 2. Форми соціального захисту та соціального забезпечення вразливих категорій населення, вплив умов децентралізації влади на управління системою надання соціальних послуг

Тема Т6. Соціальний захист економічно активного населення

Характеристика категорії «економічно активне населення». Система соціального захисту економічно активного населення. Захист населення від безробіття та захист безробітних. Мінімальна заробітна плата та її індексація в умовах інфляції. Досвід надання допомоги для безробітних у розвинутих країнах.

Тема Т7. Урегулювання та вирішення соціально-трудо­вих конфліктів

Сутність соціально-трудо­вого конфлікту, їх різновиди, причини і умови виникнення. Методи управління соціально-трудо­вими конфліктами. Стратегії переговорів у вирішенні соціально-трудо­вих конфліктів. Соціальне партнерство як досягнення злагоди в колективному трудо­вому спорі (конфлікті).

Тема Т8. Форми захисту соціально вразливих категорій населення

Соціально вразливі категорії населення як пріоритетний напрям соціальної політики. Диференційований підхід щодо вибору форм і заходів підтримки соціально вразливих категорій населення. Державна молодіжна політика, її фінансування та гарантії соціального захисту молодих громадян. Центри соціальних служб та види соціальних послуг для молоді. Державна соціальна допомога сім'ям з дітьми та її види. Державна соціальна допомога інвалідам. Державна цільова соціальна програма подолання та запобігання бідності.

Тема Т9. Державна політика соціального захисту внутрішньо переміщених осіб

Проблеми внутрішнього переміщення та приклади з практики держав-членів Ради Європи. Державний координаційний орган із вирішення питань внутрішнього переміщення. Стратегія та план дій у вирішенні проблеми внутрішнього переміщення. Сприяння солідарності з ВПО та соціальній згуртованості. Зобов'язання держави у ситуації вимушено внутрішнього переміщення: основні міжнародні стандарти

Тема Т10. Організація надання соціальних послуг в умовах децентралізації влади

Державний реєстр соціальних послуг. Роль та значення місцевого самоврядування у розвитку соціальної сфери. Управління системою надання соціальних послуг на рівні територіальної громади.

IV СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Розподіл обсягу дисципліни за видами навчальних занять та темами

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна/заочна форма)				
		Усього	В т.ч.			
			Л	П (С)	Лаб	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади державної політики соціального захисту та соціального забезпечення в сучасних умовах						
1.	Соціальна політика як функція державного управління	20	4/2	4/2		12/16
2.	Моделі соціальної політики в різних економічних системах	20	4	4		12/20
3.	Нормативно-правове забезпечення соціальної політики в Україні	20	4/2	4/2		12/16
4.	Планування і фінансування розвитку соціальної сфери	20	4	4		12/20
5.	Система соціального захисту людини	20	4	4		12/16
Змістовий модуль 2. Форми соціального захисту та соціального забезпечення вразливих категорій населення, вплив умов децентралізації влади на управління системою надання соціальних послуг						
6.	Соціальний захист економічно активного населення	20	2	2		16/20
7.	Урегулювання та вирішення соціально-трудоових конфліктів	10	2	2		6/10
8.	Форми захисту соціально вразливих категорій населення	20	2	2		16/20
9.	Державна політика соціального захисту внутрішньо переміщених осіб	20	2/2	2/2		16/20
10.	Організація надання соціальних послуг в умовах децентралізації влади	10	2/2	2/2		6/6
Усього годин		180	30/8	30/4		120/168

Л – лекції, П (С) – практичні (семінарські) заняття, Лаб – лабораторні заняття, СРС – самостійна робота студентів.

4.2. Тематика практичних занять

№ з/п	Тема заняття
1	Держава та її роль в реалізації соціальної політики
2	Проблема вибору моделі соціальної політики в Україні
3	Система державних соціальних стандартів і нормативів в Україні
4	Напрямки покращення фінансування соціальної сфери в Україні
5	Пріоритетні напрямки розвитку соціального захисту в Україні
6	Система соціального захисту економічно активного населення
7	Стратегії переговорів у вирішенні соціально-трудоових конфліктів

8	Соціально вразливі категорії населення як пріоритетний напрям соціальної політики
9	Зобов'язання держави у ситуації вимушено внутрішнього переміщення: основні міжнародні стандарти
10	Управління системою надання соціальних послуг на рівні територіальної громади

№ з/п	Тема заняття для заочної форми навчання
1.	Держава та її роль в реалізації соціальної політики
2.	Система державних соціальних стандартів і нормативів в Україні
3.	Стратегія та план дій у вирішенні проблеми внутрішнього переміщення
4.	Управління системою надання соціальних послуг на рівні територіальної громади

4.3. Перелік індивідуальних завдань

1) Протягом періоду навчання здобувачі паралельно з аудиторними лекційними і практичними заняттями виконують індивідуальні завдання в вигляді доповіді та презентації, тез доповідей до наукової конференції / семінару та/або наукової статті за обраною тематикою. Тематика індивідуальних завдань:

Соціальна політика – в системі економічного розвитку України

Концептуалізація державної соціальної політики

Правове регулювання державної соціальної політики в Україні

Економічні передумови формування соціальної доктрини України

Соціальна доктрина та державна соціальна політика: детермінізм, специфічні ознаки і особливості

Концептуальні засади формування державних соціальних стандартів та гарантій

Конституційні основи надання соціальних гарантій в Україні та проблеми їх фінансового забезпечення

Соціальний захист населення як об'єкт державного управління

Удосконалення системи соціальних пільг – один із основних напрямів реформування соціального захисту в Україні

Соціальне страхування в системі соціального захисту населення

Сучасні тенденції реформування системи пенсійного забезпечення в Україні

2) Протягом періоду навчання здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне науково-дослідне завдання, яке передбачає опрацювання та дослідження мінімально необхідних елементів державного регулювання (огляд міжнародних та європейських стандартів, аналіз і рекомендації для України).

V КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань здобувачів здійснюється за рейтинговою накопичувальною (100-бальною) системою, яка передбачає складання обов'язкових контрольних точок.

Максимальна кількість балів (100) при оцінюванні знань з навчальної дисципліни, яка завершується екзаменом, формується з двох частин, з коефіцієнтом 0,5 кожна:

– за поточну успішність 100 балів (сума балів, зароблена у семестрі, але не менше 55);

– на екзамені 100 балів (мінімально необхідна кількість балів за екзамен 55).

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних і оцінюється сумою набраних балів;

модульний контроль, що проводиться у формі підсумкової контрольної роботи за відповідний змістовий модуль та колоквиуму і має на меті оцінку результатів навчання здобувача після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Оцінювання знань здобувача під час занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння здійснювати узагальнення інформації, обґрунтовувати свою власну точку зору та робити висновки; грамотність подачі матеріалу та оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання поза аудиторної самостійної роботи здобувачів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння

формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Переведення набраних здобувачем балів за 100-бальною шкалою в оцінки за національною (5-бальною) шкалою та шкалою ECTS здійснюється в відповідності до таблиці:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
65 – 74	D	задовільно	
55–64	E		
30–54	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
0 – 29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI СЕМЕСТРОВИЙ ГРАФІК

Склад і графік складання контрольних точок дисципліни «Державна політика соціального захисту та соціального забезпечення», форми і терміни контролю (спеціальність 232 Соціальне забезпечення) для денної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка		Тиждень
		min	max	
1	Аудиторна робота здобувача оцінюється на основі його відповідей на заняттях, активності у роботі протягом семестру. Поточний контроль – усне опитування в ході лекцій та практичних заняттях, оцінювання правильності вирішення тестових та ситуаційних завдань, кейсів на практичних заняттях та при виконанні самостійної роботи. Здобувач здатний продемонструвати критичне осмислення лекційного та позалекційного матеріалу, брати кваліфіковану участь у дискусії з наведенням аргументації.	5	20	1-15
2	Індивідуальне завдання № 1 Підготовка презентації за обраною темою і виступ з доповіддю на практичних заняттях, тез доповідей, статті, роботи на конкурс, презентації, виступ з доповіддю на конференції	5	10	1-7

	Індивідуальне завдання № 2 Мінімально необхідні елементи державного регулювання: огляд міжнародних та європейських стандартів, аналіз і рекомендації для України	10	20	8-15
3	Модульна контрольна робота №1 (Здобувач виконує тестові та розрахункові завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №1)	15	20	6
4	Модульна контрольна робота №2 (Здобувач виконує тестові та ситуаційні завдання, що відповідають програмним результатам навчання за темами змістового модуля №2)	15	20	14
5	Колоквіум	5	10	15
Оцінка поточної успішності за 100-бальною шкалою (коефіцієнт вагомості=0,5)		55	100	
Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,5) (Письмовий залік у разі підвищення рейтингового балу)		55	100	
Загальний рейтинг = 0,5*оцінка поточної успішності+0,5*оцінка підсумкового контролю				

Перелік обов'язкових контрольних точок для оцінювання знань здобувачів заочної форми навчання

№	Назва і стислий зміст контрольного заходу	Рейтингова оцінка	
		min	max
1	Поточний контроль (коефіцієнт вагомості=0,4) Тестова контрольна робота, яка виконується здобувачем індивідуально в системі «Moodle»	55	100
2	Підсумковий контроль (коефіцієнт вагомості=0,6) (Письмовий екзамен) Здобувач виконав завдання та навів аргументовані відповіді на питання, що відповідають програмним результатам навчання з дисципліни	55	100

VII РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

7.1. Основна література

1. Шевченко О.О., Познякова О.О. Державна політика соціального забезпечення: регуляторні впливи та правовий концепт: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2020. 320 с.

2. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / за заг. ред. Авер'янова В. Б. К. : Юстініан, 2007. 288 с.

3. Основы социальной работы: учеб. для вуз. / под ред. Павленок П. Д. изд. 3-е, испр., доп. М.: Инфра, 2003. 395с.

4. Акімов О.О. Європейський вимір у державному управлінні та його вплив на персонал державної служби. *Державне управління: удосконалення та розвиток*: електрон. наук. фах. вид. Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України. К.: РВПСУ НАНУ, 2009. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=13>

5. Баранова Н.П., Новікова Т.В. Соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціальної політики України. ЦПСД. URL: http://cpsr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=42:2010-06-13-21-23-&catid=20:2010-06-13-21-06-26&Itemid=27

7.2. Додаткова література

1. Головатий М. Ф., Панасюк М. Б. Соціальна політика і соціальна робота: термінол.-понят. словн. К.: МАУП, 2005. 560с.

2. Горбулін В. П., Качинський А.Б. Засади національної безпеки України: підручник. К.: Інтертехнологія, 2009. 272с.

3. Гошовська В. А. Соціальна реальність у контексті розбудови демократичного суспільства: навч. посіб. К.: НАДУ, 2008. 292с.

4. Лопушняк Г.С. Державна соціальна політика як передумова економічного розвитку України: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 372 с.

5. Шевченко О. О., Борисполец А.В., Новік Г.М. Механізм захисту як складник соціальної політики держави. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Економіка (Index Copernicus, Research Bible, РІНЦ)*. 2020. Т. 25. Вип. 3 (82). С. 8-12.

6. Шевченко О. О., Кершев В.А., Лашина І.С. Концепція соціального захисту населення: парадигмальні засади змін. *Вчені записки Таврійського нац. ун-ту імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2020. Том 31 (70). № 4. С. 57-62.

7. Shevchenko O. Development of the national economic system: architecture and inclusive issues. // *New trends in the economic systems management in the context of modern global challenges: collective monograph*. VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship. Sofia, 2020. 309 p.

7.3. Web-ресурси

1. Законодавство України. Веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/>

3. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки. URL: <https://www.libr.dp.ua/>